

• EDITORIAL

Kvetoslava Králiková, Vladimír Krčméry, Radko Menkyna: Problémy s cefalosporínovými antibiotikami /s. 323

• PÔVODNÁ PRÁCA

Anna NAGYOVÁ, Jana KADRABOVÁ, Viera MONGIELLOVÁ, Zdena KRIVOŠÍKOVÁ, Pavol BLAŽÍČEK: SUPLEMENTÁCIA VITAMÍNOM E U PACIENTOV S ISCHEMICKOU CHOROBOU SRDCA. VPLYV NA OXIDACNÉ A ANTIOXIDACNÉ PARAMETRE V PLAZME /s. 325

SÚHRN:

Východisko: Vitamín E (α -tokoferol) je lipofilný antioxidant, ochranujúci plazmatické lipoproteíny pred oxidáciou, ktorej je známe, že hrá dôležitú úlohu pri vzniku a progresii aterosklerózy.

Súbor a metódy: V štúdiu sme sledovali u 16 pacientov s ischemickou chorobou srdca účinky podávania vitamínu E (400 mg/den počas 6 týždňov) na koncentrácie malondialdehydu (MDA), selénu a glutatiónu, ako i aktivity antioxidantných enzýmov v plazme.

Výsledky: Užívanie vitamínu E signifikantne zvýšilo koncentrácie vitamínu E a glutatiónu a znížilo koncentráciu MDA v plazme. Koncentrácie selénu a aktivita glutatión peroxidázy (GPx) neboli užívaním vitamínu E ovplyvnené. Koncentrácia selénu významne a pozitívne korelovala s koncentráciou vitamínu E a aktivitou GPx. Naopak, negatívna korelácia bola zistená medzi koncentráciou MDA a s aktivitou GPx v plazme.

Záver: Výsledky poukazujú na priaznivý účinok podávania vitamínu E na sledované oxidacné a antioxidantné parametre u pacientov s ischemickou chorobou srdca.

Kľúčové slová: vitamín E – antioxidantné enzýmy – ischemická choroba srdca.

• PREHLADY

Anna STREHÁROVÁ: POSTHERPETICKÁ NEURALGIA AKO NAJZÁVAŽNEJSIA KOMPLIKÁCIA PÁSOVÉHO OPARU

/s. 329

SÚHRN:

Postherpetická neuralgia (PHN) je samostatná chorobná jednotka, ktorá predstavuje komplikáciu akútnej infekcie Herpes zoster. Postherpetická neuralgia vzniká na podklade nenormálnych senzitivno-motorických spojení periférneho a centrálného nervového systému. Má chronický charakter a často nereaguje ani na kombinovanú analgetickú liečbu. Autorka v prehľadnom článku rozoberá problematiku reaktívácie

infekcie, klinický priebeh ochorenia a možnosti prevencie a lieby PHN, ktorú predstavuje predovšetkým kauzálna antivírusová liečba.

Kľúčové slová: herpes zoster – postherpetická neuralgia – aciklovir, antikonvulzíva – tricyklické antidepresíva

Roman KULA: ODKAZ MINULÉHO STOROCIA PRE PERIOPERACNÚ OPTIMALIZÁCIU HEMODYNAMICKÝCH PARAMETROV /s. 333

SÚHRN:

Jednou z najdiskutovanejších tém intenzívnej medicíny v priebehu ostatného štvrtstoročia uplynulého milénia bola nesporne problematika tzv. supranormálnych hodnôt srdcového indexu, kyslíkovej dodávky a kyslíkovej spotreby. Ako to už história mnohokrát ukázala, aj v tomto prípade išlo najskôr o všemohúci liečebný postup, ktorého indikácie sa s pribúdajúcimi poznatkami zužovali a nakoniec stali racionálnymi. Jednou z dnešných racionálnych indikácií je využitie postupu v skupine tzv. vysoko rizikových chirurgických pacientov. V tejto súvislosti sa to označuje aj pojmom perioperacná hemodynamická optimalizácia, čo znamená dosiahnutie hemodynamických parametrov dostatočných na prevenciu vývoja alebo na včasnú elimináciu už vzniknutého kyslíkového deficitu. Ten sa považuje za jeden z najdôležitejších faktorov určujúcich nepriaznivý pooperačný vývoj. Meta-analytické spracovanie randomizovaných klinických štúdií vyznelo významne v prospech perioperačnej hemodynamickej optimalizácie v porovnaní s tradície používanou stratégiou, založenou na **normalizácii** bežne sledovaných hemodynamických parametrov. Hlavným limitom efektivity postupu je čas jeho začatia, pričom za optimálny sa považuje už predoperačné obdobie. Prínos spočíva v **korekcii** zásadných hemodynamických odchýlok, čo vytvára predpoklad pre dosiahnutie optimálnej perioperačnej hemodynamickej stability. Z patofyziologického hľadiska je tento postup prevenciou vývoja kyslíkového deficitu, a tým i následného reperfúzneho tkanivového poškodenia. Aj keď v patofyziológii perioperačného obdobia existuje ešte veľa nezodpovedaných otázok, je dnes možné povedať, že perioperacná optimalizácia hemodynamických parametrov je postupom, ktorý zlepšuje prognózu v skupine vysokorizikových chirurgických pacientov. Na prelome storočí tak zostáva len implementovať toto poznanie do dennej klinickej praxe.

Kľúčové slová: systémová dodávka kyslíka – perioperacná hemodynamická optimalizácia – vysokorizikový chirurgický pacient.

Jaroslav HINŠT: ŠPECIFIKÁ INFEKCIE HIV/AIDS V GYNEKOLÓGII

/s. 338

SÚHRN:

Problematika infekcie HIV/AIDS sa týka celej spoločnosti. Jej pandemický výskyt netreba podceňovať ani v podmienkach Slovenskej republiky. Riešenie medicínskych otázok tejto choroby prináleží úplne do kompetencie infektológov. V niektorých medicínskych odboroch však vykazuje priebeh HIV/AIDS-infekcie a jeho klinický prejav svoje špecifiká. Interdisciplinárna spolupráca je v súčasnej medicíne základnou podmienkou úspešného prístupu k riešeniu konkrétnej choroby. Úlohou tohto príspevku je poukázať na špecifiká v epidemiológii a v niektorých klinických príznakoch žien infikovaných HIV. Snahou autora, gynekológa, je motivovať odborníkov z iných oblastí medicíny, aby sa zapojili do komplexného chápania celej problematiky.

Kľúčové slová: HIV/AIDS-pozitívne ženy – HIV/AIDS – interdisciplinárna spolupráca.

Anton GERINEC: DETSKÁ OFTALMOLÓGIA DNES. I. SÚČASNÝ STAV A MODERNÉ TRENDY V DETSKEJ OFTALMOLÓGII

/s. 343

SÚHRN:

V práci analyzuje autor súčasný stav detskej oftalmológie. Poukazuje na to, že vedecko-technický pokrok v medicíne ovplyvnil pozitívne a komplexne všetky atribúty chorobných procesov v pediatickej oftalmológii, t. j. morbiditu, epidemiológiu, etiopatogenézu, diagnostiku, prognostiku, terapiu, prevenciu a dispenzarizáciu. Na jednotlivých základných diagnostických okruhoch, najmä strabizme, myopii, tapetoretinálnych dystrofiách, katarakte, retinopatii nezrelých, neurooftalmológii, oftalmoonkológii, ilustruje praktický prínos pokroku a súčasné trendy a možnosti hlavne diagnostiky a terapie. Obzvlášť zdôrazňuje revolučný vplyv molekulovej genetiky a jej prínos pre preventívny charakter tejto disciplíny v budúcnosti.

Kľúčové slová: strabizmus – myopia – katarakta – dedičné očné choroby – molekulová genetika.

SÚHRN:

Tymómy sú výnimocné tumory pre ich mnohotvárnú klinickú manifestáciu vrátane neurologických paraneoplastických autoimunitných chorôb. Patológovia klasifikovali tymómy na základe bunkového lymfocytovo-epitelového pomeru a podľa tvaru epitelových buniek. Rozlišovali sa 4 základné typy: predominantne vretenovité bunkový, predominantne lymfocytové, predominantne zmiešaný a predominantne epitelový typ. Chirurgické klasifikácie zohľadňovali hlavne klinické kritériá. Müller-Hermelink a Marx navrhli histogenetickú klasifikáciu tymómov. Tymómy sú tumory týmusových epitelových buniek. Lymfómy, tumory germinatívnych buniek a neuroendokrinné nádory sa nazaradujú k tymómom. V r. 1999 SZO prijalo novú histogenetickú klasifikáciu tymómov. Histogeneticky sa delia na 2 veľké skupiny a množstvo podskupín. Do prvej patria histogenetické typy nádorov s rôznou podobnosťou s normálnymi epitelovými bunkami v týmuse. V tejto skupine sú zaradené variabilné druhy benígnych tymómov a dobre diferencované karcinómy týmusu (označujú sa tiež ako malígne tymómy, kategória I). Druhú skupinu tymómov tvoria malígne, histogeneticky neidentifikovateľné tymómy (malígne tymómy, kategória II). Ich hlavným kritériom je, že histologicky nemajú žiadne organotypové prejavy týmusového pôvodu. Nová klasifikácia tymómov zohľadňuje nové poznatky o genetickom podklade onkogenézy tymómov a o molekulovej imunopatológii paraneoplastickej autoimunity tymómov. Pri tymómoch s asociovanými autoimunitnými chorobami racionálne odôvodňuje nutnosť imunosupresívnej liečby, prípadne iných spôsobov imunoterapie. Chirurgické odstránenie tymómu je indikované až po dosiahnutí farmakologického zlepšenia.

K l ú c o v é s l o v á: tymóm – nová SZO-klasifikácia – paraneoplastická autoimunita tymómov – imunosupresívna liečba, imunoterapia – chirurgická liečba tymómov.

CONTENTS Lekársky OBZOR 11/2002 – SUMMARY

• EDITORIAL

Kvetoslava Králíková, Vladimír Krcméry, Radko Menkyna: THE PROBLEMS WITH CEPHALOSPORIN ANTIBIOTICS /p. 323

• ORIGINAL ARTICLE

Anna NAGYOVÁ, Jana KADRABOVÁ, Viera MONGIELLOVÁ, Zdena KRIVOŠÍKOVÁ, Pavol BLAŽÍČEK: VITAMIN E SUPPLEMENTATION IN PATIENTS WITH ISCHEMIC HEART DISEASE. EFFECT ON OXIDATIVE PARAMETERS IN PLASMA /p. 325

SUMMARY:

Background: Vitamin E (α -tocopherol) is dietary, lipophilic antioxidant that can protect plasma lipoproteins from oxidation which is believed to contribute to the development and progression of atherosclerosis.

Patients and methods: In the present study here, the influence of 400 mg of vitamin E per day during six weeks on plasma malondialdehyde (MDA), selenium, glutathione levels and antioxidant enzymes was studied in 16 patients with ischemic heart disease.

Results: Vitamin E supplementation increased significantly vitamin E and glutathione levels and lowered malondialdehyde levels. Plasma selenium concentrations and glutathione peroxidase activity were not affected but the activity of glutathione reductase significantly increased after supplementation with vitamin E. Selenium levels significantly and positively correlated with plasma vitamin E levels and glutathione peroxidase activity. In contrast, glutathione peroxidase activity was significantly and negatively related to MDA levels and positively to plasma vitamin E levels.

Conclusion: The results show a decreased oxidative stress in patients with ischemic heart disease after vitamin E supplementation.

Key words: vitamin E – antioxidant enzymes – ischemic heart disease.

• OVERVIEWS

Anna STREHÁROVÁ: POSTHERPETIC NEURALGIA AS THE MOST SEVERE COMPLICATION OF HERPES ZOSTER /p. 329

Postherpetic neuralgia is an independent morbidity unit representing the complication of acute infection herpes zoster. Postherpetic neuralgia is based on abnormal sensitive-motoric junctions of peripheral and central nervous system. It is of chronic character that does not often respond even to combined analgesic treatment. In her paper the author analyzes the problems of infection reactivation of infection, clinical course of the disease and modes of prevention and treatment of postherpetic neuralgia represented mainly by causal antiviral therapy.

Key words: herpes zoster – postherpetic neuralgia – aciclovir – anticonvulsants - tricyclic antidepressants.

Roman KULA: A MESSAGE OF THE PAST CENTURY FOR PERIOPERATIVE OPTIMIZATION OF HEMODYNAMIC PARAMETERS /p. 333

The problems of suprarenal value of the heart index, oxygen supply and oxygen consumption have been the most discussed topics of intensive medicine at the turn of the past centuries. As previously illustrated in the history, this case also started as an omnipotent therapeutic procedure whose indications have diminished with gathering knowledge and finally became rational. One of the present rational indications is its use in a group of high risk surgical patients. In this context this procedure is also referred to as perioperative hemodynamic optimization, i.e. attaining hemodynamic parameters sufficient for the prevention of development or early elimination of the already existing oxygen deficiency. This is considered as one of the most important factors determining an unfavourable postoperative development. Meta-analytic processing of randomized clinical studies has its significance in perioperative hemodynamic optimization as compared to a traditionally used strategy based on normalizing routinely followed up hemodynamic parameters. The effect of the procedure is limited by the time of its initiation, while preoperative period is considered as the optimum. The contribution consists in the correction of principal hemodynamic deviation thus providing the conditions to obtain the optimum perioperative hemodynamic stability. As regards pathophysiologic aspect this procedure prevents the development of oxygen deficiency resulting in subsequent reperfusion of tissue damage. Although many questions in the pathophysiology of perioperative period remain still unanswered it can be stated that perioperative optimization of hemodynamic parameters is a procedure that improves the prognosis in a group of high risk surgical patients. At the turn of the centuries this knowledge has to be implemented into clinical daily practice.

Key words: system oxygen supply – perioperative hemodynamic optimization – high risk surgical patient

Jaroslav HINŠT: SPECIFIC FEATURES OF HIV/AIDS INFECTION IN GYNECOLOGY /p. 338

SUMMARY:

The problems of HIV/AIDS infection concern the whole society. Its pandemic incidence should not be depreciated in Slovak Republic, either. The management of medical issues of this disease falls fully under the competence of infectologists. However, in some medical specialities the course of HIV/AIDS infections and its clinical manifestations explicitly show their specific features. In current medicine interdisciplinary cooperation is a prerequisite of successful approach to managing the disease. The purpose of this contribution is to point at specific features in epidemiology and some clinical symptoms of HIV infected females. The author – gynecologist attempted to motivate specialists of other medical fields to join in complex comprehension of this area of problems.

Key words: HIV positive females – HIV/AIDS – interdisciplinary cooperation.

**Anton GERINEC: CURRENT PEDIATRIC OPHTHALMOLOGY. I.
CURRENT SITUATION AND MODERN TRENDS IN PEDIATRIC
OPHTHALMOLOGY /p. 343**

SUMMARY:

The author's contribution analyzes the current state of pediatric ophthalmology. The progress in scientific and technical disciplines have positively and completely affected all the attributes of morbid processes in pediatric ophthalmology, i.e. morbidity, epidemiology, etiopathogenesis, diagnostics, prognostics, therapy, prevention and screening and follow-up. On basic diagnostic groups especially strabismus, myopia, tapetoretinal dystrophy, cataract, immature retinopathy, neuroophthalmology, ophthalmooncology, the author illustrates practical impact of advances and current trends and modes in the diagnostics and therapy. The author stresses a revolutionary effect of molecular genetics and its contribution to the preventive character of this discipline in the future.

Key words: pediatric ophthalmology – strabismus – myopia – cataract – hereditary ophthalmologic diseases – molecular genetics.

**Peter ŠPALEK, Milan SCHNORRER: THYMOMAS: NEW KNOWLEDGE
AND THE NEW WHO CLASSIFICATION /p. 349**

SUMMARY:

Thymomas are rare tumours due to their diverse clinical manifestation including neurologic paraneoplastic autoimmune diseases. Pathologists classified thymomas on cellular lymphocyte-epithelium relation and epithelium cell shape base. 4 basic types are recognized: predominantly spindle-shaped cell type, predominantly lymphocyte type, predominantly mixed type and predominantly epithelial type. Surgical classifications considered mainly clinical criteria. Müller-Hermelink and Marx proposed histogenetic classification of thymomas. Thymomas are tumours of the thymus epithelial cells. Lymphomas, tumours of germinative cells and neuroendocrine tumours are not ranked among thymomas. In 1999 the WHO accepted a new histogenetic classification of thymomas. From histogenetic aspect thymomas are divided into two large groups and a variety of subgroups. The first group involves histogenetic tumours with a different degree of similarity with normal epithelial cells in the thymus. This group involves also variable types of benign tumours and well differentiated thymus carcinomas (also referred to as malignant thymomas, category I.). The second group of thymomas consists of malignant, histogenetically unidentifiable thymomas (malignant thymomas, category II). Their main criterion is the fact they have none organ manifestations of the thymus origin. The new classification of thymomas takes into consideration new knowledge resulting from genetic oncogenesis of thymomas and from molecular immunopathology of paraneoplastic autoimmunity of thymomas. In thymomas with associated autoimmune diseases the classification rationally substantiates the necessity of immunosuppressive treatment and /or other modes of immunotherapy. Surgical removal of thymoma is indicated until reaching pharmacologic improvement.

Key words: thymoma – new WHO classification – paraneoplastic autoimmunity of thymomas – immunosuppressive treatment – immunotherapy – surgical treatment of thymomas.